

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Dato: 01.10.2014
Deres ref.: 14/3683
Vår ref.: 2014/7767 ANETTLOK

Hørings svar - evaluering av Kvoteordningen

Vi viser til brev av 7.7.2014 hvor Kunnskapsdepartementet ber om innspill angående vurderinger, konklusjoner og anbefalinger i Kvote-evalueringsrapporten, samt til konkrete problemstillinger formulert i høringsbrevet. Kvoteordningen benyttes bredt ved Universitetet i Oslo, og dette hørings svaret er basert på innspill fra UiOs fakulteter, institutter og sentre, samt Nord-sør-utvalget.

Universitetet i Oslo har i dag 190 kvoteplasser fordelt på 19 master-, 6 PhD- og 3 sandwichprogrammer på masternivå. 53 personer er aktive PhD-kandidater. Vi har meget stor søkning til Kvoteordningen slik at fagmiljøene kan prioritere svært flinke studenter fra sine samarbeidspartnere. Vi ser at disse studentene får viktige posisjoner i hjemlandet og ofte blir sentrale nettverksbyggere i videre samarbeid.

Universitetet i Oslo setter pris på at Kvoteprogrammet har blitt grundig evaluert, og vi slutter oss til flere av evalueringsrapportens hovedkonklusjoner. Vi ønsker en videreføring av Kvoteordningen som et stipendprogram med en todelt målsetning: Å bidra til kapasitetsbygging og å styrke norske institusjoners internasjonale samarbeid.

Kommentarer til evalueringsrapporten

Evalueringen har identifisert noen svært viktige utfordringer i dagens Kvoteordning, spesielt knyttet til Lånekassens rolle (5.1.2) og den mangelfulle fleksibiliteten og finansieringen for PhD-kandidater (3.1.7). Vi forventer at anbefalingene på disse punktene blir fulgt opp.

UiO har en stor gruppe PhD-kandidater under Kvoteordningen og våre enheter påpeker at ordningen har et stort potensiale for strategisk samarbeid på PhD-nivå. Dette er til dels uutnyttet fordi kvotekandidatene på PhD-programmer mangler viktig finansiering til drift av forskningen sin, feltarbeid, konferansedeltakelse og i tiden frem til disputas. Vi ser at det er en vesentlig utfordring at disse PhD-kandidatene har mye lavere stipend enn ordinære PhD-stipendiater og at dette gir en opplevelse av A- og B-lag. Vi ber om at det innføres driftsmidler for kvotekandidater på PhD, samt at tidsrammen for støtte utvides, slik at potensialet for samarbeidet kan utnyttes bedre. Vi ønsker også å påpeke at den totale tidsrammen bør utvides for kandidater som både tar master og PhD med kvotefinansiering.

Rektor

Postadr.: Postboks 1072 Blindern, 0316 Oslo
Kontoradr.: Lucy Smiths hus,
Problemveien 7, 9. et., 0313 Oslo

Telefon: 22 85 63 03
Telefaks: 22 85 44 42
postmottak@admin.uio.no
www.uio.no
Org.nr.: 971 035 854

UiO er positive til anbefalingen om å gå bort fra loan-to-grant-prinsippet (5.1.3), og dermed revurdere Lånekassens rolle i Kvoteordningen. Lånekassens administrative mekanismer oppfattes ofte som krevende og lite fleksible både for studenter og norske institusjoner. I tråd med evalueringen mener vi at returkravet må bestå for å legge til rette for at kandidatene reiser hjem etter endte studier. Dette kravet vil imidlertid måtte sees i lys av dagens globale mobilitetsmønster for studenter og akademikere, da det i den sammenheng virker urimelig å kreve at kvotekandidatene må oppholde seg i hjemlandet 10 år etter endte studier.

Vi er positive til sandwich-programmer og ønsker mer fleksibilitet og mulighet for kortere opphold for kvotekandidatene. Flere av våre enheter har erfaring med sandwich-programmer og fellesgrader og de spiller inn at utvikling av fellesgrader krever mye, både av norske og samarbeidende institusjoner. Vi ser derfor ikke for oss at Kvoteordningen kan baseres på slike programmer alene, men heller en variasjon av hele grader, sandwich-programmer og kortere opphold for å støtte oppunder eksisterende samarbeid.

Evalueringsrapporten anbefaler en innskrenking av land som omfattes av ordningen (6.3.1). UiO ser fordeler ved at norske institusjoner i større grad prioriterer hvilke land de ønsker å rekruttere kvotestudenter fra, men det er viktig at institusjonene fortsatt har tilstrekkelig rom for å knytte rekrutteringen strategisk til områder der vi har aktivt forsknings- og utdannings samarbeid, og at det er fleksibilitet for utvikling over tid. UiO rekrutterer primært kvotestudenter fra partnerinstitusjoner i utviklingsland i sør, men ønsker at BRIKS fortsatt skal være inkludert. Alle BRIKS er prioriterte samarbeidsland for UiO.

Kvoteordningen som virkemiddel for internasjonalisering av norsk høyere utdanning

- UiOs strategi2020 og handlingsplan for internasjonalisering 2012-2014 sier at UiO skal samarbeide med partnere i det globale sør. Konkrete prioriteringer og tiltak skjer på fakultet- og instituttnivå. UiO er svært uenig i evalueringens konklusjon om at kvoteordningen har begrenset effekt på internasjonaliseringsarbeidet ved vår institusjon. Våre fakulteter og sentre melder at ordningen spesielt bidrar til økt mobilitet, støtter opp om samarbeid i strategisk prioriterte områder, internasjonalisering av undervisningen, og til en viss grad også til økt forskningskvalitet. Internasjonaliseringseffekt har over tid blitt en integrert del av undervisningen og framstår kanskje derfor som mindre synlig for evalueringskomiteen. Kvoteordningen har bidratt vesentlig for UiOs samarbeid i land i sør.
- Kvoteordningen brukes strategisk til å støtte opp om internasjonaliseringsarbeidet ved UiO i synergi med andre programmer finansiert av Norad, NFR, SIU, EU og andre. Et godt eksempel på dette er Health Information Systems Programme (HISP) som har kombinert alle disse kildene med opptak av kvotestudenter fra både utviklingsland og BRIKS. Over 20 år har de utviklet et globalt forsknings- og innovasjonsnettverk.

- Et partnerskapsprogram som er basert på omdefinering av midler fra kvoteordningen anses ikke som et godt alternativ fordi det vil svekke både mulighetene for studentmobilitet fra land i sør til Norge og internasjonaliseringen av undervisning ved norske universitet og høyskoler. Vi synes det er vanskelig å ta stilling til et eventuelt nytt partnerskapsprogram som ikke er videre beskrevet.
- UiO mener det er aktuelt å diskutere partnerskapsprogram, men kun hvis dette innebærer at dagens Kvoteordning opprettholdes samtidig som det skapes utvidete muligheter for strategisk institusjonssamarbeid, for eksempel i form av tilleggsbevilgninger. Et slikt program bør omfatte både BRIKS og det globale sør. Kvoteordningen kan være nyttig i samarbeidet med BRIKS-land, men er helt avgjørende i samarbeid med land i sør. Begrunnelsen for dette er både målsetningen om å bidra til kapasitetsbygging i de land der det er mest påkrevd og at det ikke er ønskelig å avgrense internasjonaliseringen av høyere utdanning og forskning til kun et begrenset antall vekstøkonomier. En slik begrensning ville svekke mulighetene for utvikling av internasjonaliseringsarbeidet basert på norske institusjoners egne prioriteringer og faglige interesser, samt geopolitiske endringer over tid.
- Norge har et mål om å knytte forskning og utdanning tettere sammen, og forskningen og utfordringene den skal løse er i økende grad globale. Kvoteordningen er et viktig komplementært virkemiddel sammen med felles forskningsprosjekter, og kvotestudentene kan være viktige deltakere i disse globale nettverkene.

Kvoteordningen som virkemiddel i bistandspolitikken

UiO ønsker å bidra til å styrke institusjoner og fagmiljøer i utviklingsland gjennom langsiktig faglig samarbeid basert på kvalitet og gjensidighet (UiO strategi2020), og mener at Kvoteordningen er et viktig ledd i dette.

- Kandidater bør i størst mulig grad, slik det er i dag, strategisk rekrutteres fra samarbeidsinstitusjoner og gjennom aktivt forskningssamarbeid og involvering av partnerinstitusjoner, for eksempel gjennom nominasjon. Vi ser en slik involvering av partnerinstitusjonene som positivt, blant annet for å sikre at kandidatene har tilhørighet ved sine hjemmeinstitusjoner. Her mener vi allikevel at det er viktig med klare retningslinjer og åpenhet i utlysings- og utvelgelsesprosessen, samt at den endelige beslutning om opptak ligger hos det relevante fagmiljø/program i Norge, som er best egnet til å vurdere om faglige krav er oppfylt. Friheten for norske institusjoner til å vurdere og rangere kandidater må bestå.
- Universitetet i Oslo bruker allerede Kvoteordningen strategisk på fakultets- og instituttnivå. Vi er positive til at det stilles krav til strategisk samarbeid i utviklingsland, under forutsetning av at dette styres av de samarbeidene institusjonene heller enn for eksempel norske bistandspolitiske prioriteringer. Institusjonsbygging kan styrkes gjennom at stipendprogrammet suppleres med tilleggsbevilgninger til felles utviklingstiltak.

- Det er ikke ønskelig at kvoteordningen blir underlagt eller gjort likere NORHED, men heller at det skapes komplementaritet og synergi mellom de ulike virkemidlene slik vi har beskrevet over.
- Kvoteordningen bør derfor ikke omdefineres til et rent kapasitetsbyggingsprogram, men heller opprettholdes primært som et mobilitetstiltak som kan knyttes til annet samarbeid innenfor forskning og høyere utdanning. Det anses ikke som ønskelig å benytte kvoteordningen til å utvikle fellesgrader, men det bør skapes bedre muligheter for samarbeid for eksempel i utvikling av kurs, studentutveksling og fellesundervisning. Sandwich-programmer og kortere opphold for studentene vil kunne bidra til kapasitetsbygging for eksempel der partnerinstitusjonen ikke tilbyr emner eller mangler relevant infrastruktur.
- Det er ingen vesentlige motsetninger mellom internasjonaliseringsarbeidet ved UiO og samarbeid med utviklingsland, så lenge innholdet i samarbeidet blir definert av institusjonene selv. Vi ser en rekke synergier med annet internasjonalt samarbeid. Det kan imidlertid oppstå motsetninger dersom innholdet i samarbeidet i for stor grad blir styrt av skiftende prioriteringer i norsk utenriks- og utviklingspolitikk. En slik instrumentalisering av internasjonalt institusjonssamarbeid kan svekke både langsiktigheten og kvaliteten i internasjonalt samarbeid i utdanning og forskning.

Konklusjon

UiO vil at Kvoteordningen skal fortsette som et mobilitetsprogram med studentstipender, og ber om at departementet følger opp evalueringsrapportens anbefalinger angående Lånekassens rolle og en bedret og mer fleksibel finansiering på PhD-nivå. Vi stiller oss positive til tilleggsmidler til samarbeidsaktiviteter av forskjellig art og mener at dette må legges til rette for langsiktig strategisk samarbeid basert på institusjonenes geografiske og faglige prioriteringer. UiO ønsker også i fortsettelsen å bruke Kvoteordningen strategisk i vårt internasjonaliseringsarbeid og forventer at vi blir trukket inn dersom det foreslås større endringer i Kvoteordningens utforming og målsetninger.

Med hilsen

Ole Petter Ottersen
Rektor

Gunn-Elin Aa. Bjørneboe
Universitetsdirektør

Saksbehandler:

Anette Løken, +4722854339, anette.loken@admin.uio.no